ԱՐՇԱԼՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ

ՕՐԱԳԻՐ ԶՄԻՒՌՆԻԱՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԵՐԵՔՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԶՄԻՒՌՆԻԱ ՈՒՐԲԱԹ 27 ՓԵՏՐՎԱՐԻ 1853 — ԹԻՒ 436

ԶՄԻՒՌՆԻԱ, 27 ՓԵՏՐՎԱՐԻ

Մեր նախընթաց թերթին մէջ Եւրոպիոյ կացութեանը վրայօք խօսելով՝ ըսինք թէ, անոր այժմեան հանդարտութիւնը այնքան ամուր հիմանց վրայ հաստատեալ չէ որ մեծ տէրութիւնները կարող ըլլան նուազեցնելու իրենց զօրաց թիւը ։ Դժբաղդաբար այս մեր քաղաքական կարծիքը ըստ մեծի մասին հաստատեցաւ՝ մանաւանդ Միլանի մէջ պատահած ապստամբական դէպքէն, նմանապէս Վիեննայի մէջ Աւստրիոյ վեհափառ կայսեր դէմ եղած սոսկալի ոճրագործութենէն ։ Այս ցաւալի և խռովայոյզ դէպքերը յայտնի կը ցուցնեն թէ կիրքերը կատարելապէս հանդարտած չեն Եւրոպիոյ մէջ, և ապստամբական կուսակցութիւնները տակաւին կենդանի են և կ՚աշխատին միշտ ստուերին մէջ ։ Թէպէտև ընդհանրապէս չկարծուիր որ կարող ըլլան Եւրոպիոյ խաղաղութիւնը վրդովել, այսու ամենայնիւ տարակոյս չկայ թէ անոր այժմեան հանդարտութիւնը վտանգի մէջ դնելով, պիտի պարտաւորեն զկառավարութիւնները խիստ միջոցներ գործածել, հասարակաց ապահովութիւնը անվնաս պահելու համար ։

Աւստրիոյ Կայսրը՝ ընկերութեամբ իւր թիկնապահ Օտոնէլ կոմսին ամսոյս 6–18ին կէսօրէն ետև երբոր ըստ սովորականին կը պտըտէր Վիեննայի մարտկոցներուն վրայ, յանկարծ մէկը մօտեցաւ անոր ետևէն և դանակով մը վիրաւորեց զկայսրը 'ի ծոծրակին (էնսէ) ։ Կայսրը 'ի սկզբան չփութեցաւ իւր վրայ եղած բռնութենէն, սակայն անմիջապէս ինքնիրեն գալով՝ դարձաւ և սուրը քաշեց ։ Մի և նոյն ժամանակին Օտոնէլ կոմսը յիշեալ եղեռնագործին վրայ նետուելով, բռնեց զանիկա և զինուորական պահապան գունդի մը յանձնեց. որ յատկապէս կանչուած էր ։ Այս եղեռնագործը, որ կ՚անուանի Ճիւանի Լիպէնի, տրհեստիւ դերձակ է, ծնեալ 'ի Վէսիէնպուրկ 'ի Մաճառստան ։ Օգոստափառ Կայսրը, որուն վէրքէն բաւական արիւն կը վազէր, ապահովցուց իւր չորս կողմը եղող պաշտօնատարները, թէ բան մը չէ, և ոտքով բարձրապատիւ Ալպերթ արշիդքսին պալատը գնաց. և անկէց կառքը մտնելով կայսերական պալատը հասաւ. ուրտեղ բժիշկները անմիջապէս կանչուելով, քննեցին զվէրքը, և հրատարակեցին թէ վտանգաւոր չէ ։ Նոյն օրը երեկոյին գոհաբանական երգ մը կարդացուեցաւ սուրբ Ստեփաննոսի եկեղեցին 'ի շնորհակալութիւն Վերին Նախախնամութեան որ այսպիսի հրաշալի կերպիւ մը պահպանեց նորին Վեհափառութեան կեանքը ։ Ի վերայ այսր ամենայնի փետրվարի 11–23ին հեռագրական լուրերը կը ծանուցանեն թէ Կայսեր հիւանդութիւնը առջի օրը քիչ մը սաստկացեր և գլուխը ծանր է եղեր. բայց նոյն օրը գլխոյն ծանրութիւնը սակաւիկ ինչ թեթևցեր է ։

Միլանի մէջ փետրվարի 6ին ըստ նոր տումարի՝ արիւնահեղ ապստամբութիւն մը ծագեցաւ, որ կրնար ևս առաւել ցաւալի հետևութիւններ ունենալ, եթէ Ռատեցքի զօրավարին գործունեայ և խիստ միջոցներովը շուտով զսպուած չըլլար ։ Չորս հինգ հարիւր հոգիէ բաղկացեալ ապստամբաց գունդ մը երեկոյին զինուորական մեծ պահակին վրայ յարձակելով, անոնցմէ շատ մարդիկ սպաննեցին և վիրաւորեցին. յետ այնորիկ ձմերանոց մը մտան և այնտեղ ևս քանի մը հոգի մեռցուցին. սակայն զինուորական պաշտօնատարները շուտով դէմ դրին անոնց յարձակմանց և 30–40 հոգի ևս բռնեցին ապստամբներէն, երբոր տակաւին զէնքը ձեռքերնին էր ։ Ասոնցմէ մեծագոյն մասը զինուորական դատաստանաւ 'ի մահ դատապարտուեցան, և այս վճիռը անմիջապէս 'ի գործ դրուեցաւ ։ Ռատեցքի մարաջախտին հրամանաւը պաշարման վիճակի մէջ դրուեցաւ Միլան, և ամէն կասկածաւոր օտարականները արտաքսուեցան յիշեալ մայրաքաղաքէն ։ Այս ապստամբութեան պատճառաւ եղած զինուորական ծախքը և բժշկաց վարձքը վիրաւորեալ զինուորաց խնամատարութեան համար մինչև անոնց կատարեալ առողջութիւնը՝ Միլանի բնակչաց քսակէն պիտի վճարուի ըստ տնօրէնութեան Ռատեցքի մարաջախտին ։ Այս արտաքոյ կարգի տուրքէն ազատ պիտի ըլլան միայն այն անձինքը, որոց անձնանուէր հպատակութիւնը առ կառավարութիւն՝ յայտնի է 'ի վաղուց անտի ։

Առայժմ Միլան իւր առաջին հանդարտութիւնը ստացաւ, սակայն այս ապստամբական դէպքին խաղաղասէր անձանց վրայ պատճառած տխուր տպաւորութիւնը տակաւին ջնջուած չէ ։

— Էրիքսօն նաւապետը մտերս նաւ մը շինեց, որուն անունը դրաւ Գալօրիք*, որ ջերմութիւն ըսել է ։ Այս նաւուն մեքենաները՝ փոխանակ շոգիով շարժելու, ջերմացեալ օդով պիտի շարժի. և հետևաբար շատ կերպ աղէկութիւններ ունի շոգեշարժ նաւուց վրայ ։ Յիշեալ նաւը, զոր կրնամք ջերմօդանաւ անուանել, յունվարի 4ին իւր առաջին փորձը ըրաւ Նոր-Եորքի ծովածոցը ։ Առաւօտուն կանուխ Վիլեմզպուրկէն մեկնելով՝ Գալօրիքը 34½ վայրկենի մէջ 7½ մղոն ճանապարհ ընթացաւ. այսինքն մէկ ժամու մէջ՝ գրեթէ 14 մղոն ։ Այս փորձոյն ժամանակը ածխոյն սպառման վրայօք մանրամասն հաշիւ եղաւ. ուսկից կը

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆՔ

ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԻ ԱՆՑԺԱՄԱՐ

ՀԱՆԵԼՈՒԿՔ ԱՌ ՀԵՏԱՄՈՒՏՍ

(Մեր վերջին թերթէն շարունակեալ և աւարտեալ ։)

ՏԱՌԱԽԱՂ

Ա

Երկու երկայն հատ կոթերով
Միայն մէկ հատ գլան կլոր ձևով,
Թէ որ մարմինս երեք բաժնես՝
Կ՚ըլլամ անթիւ միլիոնաւոր.
Եւ թէ կ՚ուզես գիտնաս ինտոր,
Ահա քեզի ըսեմ ինչպէս ։
Թ՚որ մէկ կողմէս կտրես, հանես
Կիսալուսին մ՚ ինձ կըպցունես,
Միւս կողմէն ալ նոյնպէս կտրես,
Ու դարձեալ զան ինձ որ յարես՝
Կ՚ըլլամ թռչնոյ պէս թևաւոր.
Ոտքի վրայ գլան կայնած աղւոր ։

Բ

Բաղադրութիւն ։

Առ մէկ կլորակ՝ բայց թեթև ըլլայ,
Անոր պոչ կապէ, վեր թռցուր երթայ,
Պոչէն լաւ բռնէ՝ որ չփախցընես,
Տար քառակուսի՝ մէջքին որ կապես,
Ետք առ եռանկիւն՚մ մօրուքէն բռնէ,
Աղէկ մը քաշէ որ թելն երկըննայ,
Ետք տար կլորակին պոչին քով կապէ,
Ճշմարիտ կ՚ըսեմ, երեք՝ ՎԵՑ կ՚ըլլայ.

Գ

Պարոններ, նայեցէք ինչ պիտ՚ ըսեմ ։ Գիտէք ես ինչ եմ, ով եմ, ուր կ՚ըլլամ, ինչ կ՚ընեմ, ուր կ՚երթամ, որու հետ կը խօսիմ, ինչ պատճառ ունիմ, ինչէ՞ր ըրած եմ, ինչէ՞ր կ՚ընեմ և ինչէ՞ր պիտ՚ ընեմ ։ Ահա ձեզ ըսեմ պատմութիւս.

Պէտք է գիտնաք որ ես ոչինչի պէս բան մըն եմ, ու երբոր ինքզինքս Բօ՛Բօ՛Բօ՛ մը ձևացնել ուզեցի՝ այսինքն բան մը՝ որ ատոնց զօրութիւնը ունի, մտածեցի ինչ ընեմ, ինչ ընեմ, խարդախութիւն մը խորհեցայ. ու ճամբուս վրայ ջրերուն եզերքը բուսնող ջրային խոտ մը տեսնելով, իսկոյն անոր երկու տերևները փրցուցածիս պէս գլուխս անցուցի ու ելայ երկու պատուանդաններու վրայ կայնեցայ. ահա պատմութիւնս և ինչպէս եղայ ։

Անկէ ետք հարիւրապետ մը եօթնհարիւր զինուորներով ետևս ինկան՝ ու 'կեցի՛ր գող, ինձ', չէ, չէ, չէ, ըսին, առանց բան չըլլար հիմա քեզ կը բռնենք՝ պոռալով՝ վերջապէս մէջ տեղը եկան բռնեցին զիս, նայեցայ որ մօտերնին ինծի հետ ընկեր ըլլալ է եղեր, սկսանք առաջ երթալ. բայց ճամբանուս վրայ՝ շատ մը խառնաղանճ մարդիկ ելան դիմացնիս ու փախչելով խոռոչնը ծայր պահուած ատեն զինուորները բռնուեցան, ես ու հարիւրապետը մինակ մնալով նորէն փախանք. բայց յոգնած ըլլալով խոռոչնուի մէջ նորէն կանգառինք, փորերնիս անօթեցած ըլլալով՝ սկսանք կերակուր փնտռել ու փեթակէ մը բծիծ մը հանելով անոր ծայրէն ու մէջէն մէկտեղ կերած ատեն՝ հարիւրապետն ալ բռնուեցաւ, ու անկէ 'ի վեր է որ ես մինակս շատ տեղեր ժուռ եկայ ։

Ջուղայ գնացի ու Նոր-Ջուղայի մէջ բաւական ատեն կեցայ, Միջագետք, Դերջան, Նախջուան, ու Էջմիածին ալ գնացի, բայց Հայաստան բնաւին ոտք չկոխեցի ։ Ջէյլոն, Բօջինջինա, Ինջապ գնացի, բայց Հնդկաստանի մէջ բնաւ չերևցայ ։ Հնդկաստանէն ելայ ու ճամբայ ընելով մինչև Միջերկրական ջուրերը գտնուեցայ, թէև ոչ նաւու մէջ մտայ, ոչ ծովու և ոչ օդի ։

Անկէ ետք՝ ալ հանգստացայ ու միշտ ինն հարիւրոց քաղաքը բնակեցայ, 'ի թաղն ուղիղ՝ թիւ 27, թէև չեմ գիտեր որ մարդ մը զիս այս քաղաքին մէջ տեսած ատեն դիտած է բնաւ ։ Բայց աս ալ ըսեմ ձեզ, որ ըստորուն մարդուս մտաւորական զբաղմանց պիտանացու բաներէն մէկն եմ. անոր համար զիս փնտռելու զողնիդ՝ թէ որ յիշեալ թաղը չգտնէք, կը գտնէք

Նախ՝ ջորիներուն վրայ հեծած ։
2. Ջրերուն գլուխը ։
3. Ականջաց ծայրը ։
4. Մարդոց քաջերուն ետևէն չի զատուած ։
5. Առաջնոյ ու վերջնոյ մէջ բանտարկուած ։
6. Միշտ շուրջառներու մէջ տեղը գծագրուած
7. Գրոց մէջ պինտ շատ գործածուած, մանաւանդ յառաջաբանութեանց մէջ ։
8. Ամաղթեա այծը՝ զիս իր եղջեր մէջ կրած ։
9. Միշտ երջանկութեան և միշտ տանջանաց՝ բայց բնաւ բաղդի ու թշուառութե՛ մէջ ։
10. Իս երազի մէջ բնաւ չտեսած ։
11. Բնաւ ին քունի՝ բայց միշտ նինջի վերջ ։
12. Անգղիոյ մէջ բնաւ չմտած՝ բայց Մանչեսդեռէն բնաւ դուրս չելած ։
13. Եւ վերջապէս՝ միշտ զիս, և իմ կարգէս եղողները չգտնողներուն տրուած պատասխանով ։

(Լուծմունքը՝ հակիրճ ըլլայ նէ ալ հոգ չէ ։)

Դ

Ինը քոյր իբր Մուսայք,
Բոլ քովի լուռ կանայք.
Ուրանիա, Կղիոնէ,
Տերփսիքոր, Պօլիմնէ՝

տեսնուի, թէ 24 ժամու մէջ վեց անգղիական թոնակշիռ, այսինքն 108 կենդինար ածուխ բաւական պիտի ըլլայ. և այս հաշուով հարիւրին 80 խնայութիւն պիտի ըլլայ՝ շոգեշարժ նաւուց սպառած ածխոյն բաղդատութեամբ։

Շատ ժամանակէ հետէ կ'աշխատուէր, որ ջըրոյն շոգիէն յառաջեկած շարժաւիթ զօրութեան տեղ այնպիսի զօրութիւն մը գտնուի, որ աւելի սակաւածախ, աւելի դիւրագործածելի ըլլայ, և միանգամայն շոգւոյ հաւասար ուժ ունենայ, եթէ կարելի չ'է անորմէ սաստիկ ուժ ունենալ։ Արդ՝ այս առաջարկութիւնը այժմ խիստ յաջողութեամբ լուծուեցաւ. և յիշեալ պատուական գիւտին պատիւը կը վերաբերի Սուեդացի Էրիքսոն նաւապետին. որ քանի տարիէ հետէ շարունակ կ'աշխատի և քննութիւն կ'ընէ այս հնարքին վրայօք։ Նաւապետ Էրիքսոնը իւր հայրենեացը մէջ բաւական օգնութիւն չկրնալով գտնել իւր մտաց հանճարը յառաջ տանելու համար, Ամերիկա գացած էր. ուր հարկաւոր եղած ամէն կերպ օգնութիւնը գտաւ, և փորձը՝ ինչպէս վերը տեսանք, խիստ յաջողութեամբ պսակեց իւր բազմամեայ ջանից և քննութեանց արդիւնքը։

Պրուսայի մեր յարգոյ Թղթակիցը փետրվարի 10 ամսաթուով կգրէ մեզ։

"Խոհութիւն Աստուծոյ Պրուսայի նահանգը անդորրութեան և բարեկարգութեան մէջ կըգտնուի հայրական բարենախանձ խնամօք բարձրապատիւ Հալիլ փաշա կուսակալին մերոյ. որ ամէն հնարաւոր ջանքը և հոգատարութիւնը 'ի գործ կըդնէ, որպէսզի վեհափառ առատագութ Կայսեր մարդասիրական հրամանացը համեմատ, նոր բարեկարգութեան օրէնքները ըստ ամենայն մասին ճշդութեամբ պահուին 'ի յառաջադիմութիւն և 'ի բարեկաւութիւն Խիւտավէնտիկեար նահանգիս։ Նորին Բարձրութեան տնօրէնութեամբը՝ տասնևհինգ հոգիէ բաղկացեալ ժողով մը հաստատուեցաւ, որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ նահանգիս ամէն կերպ բարեկաւութեանը հոգ տանիլ, այսինքն շրջակաները գտնուած լճացեալ անշարժ ջրերը, որոնք քաղաքիս օդը կապտականեն, անհետ ընել, երկրագործութեան և ճարտարութեան (հիւնէր) զարգացման միջոցաց վրայօք խորհիլ, և նպաստամատոյց ըլլալ, և այլն, և այլն։ Այս ժողովոյն անդամները քաղաքիս երևելի և հմուտ անձինքներէն են. որոնք շաբաթը մէկ երկու օր գումարուելով, արդէն սկսան իրենց պաշտօնը 'ի գործ դնել։

"Հաշակաւոր Էմիր Ապտէլ-Գատէր արաբացի իշխանը, որուն ընկերակից են երեք պատուաւոր արաբացի պաշտօնատարք և 30 հոգիի չափ ուրիշ սպասաւորներ ունի, հանգիստ կեանք մը կըվարէ 'ի Պրուսա. ուր կընակի մեծ տան մը մէջ, որ տէրութեան հրամանաւը և ծախիւքը պատրաստուած էր հանդերձ փառաւոր կահկարասիքով և զարդերով։ Յիշեալ Էմիրը բազում յարգանք և մարդասիրութիւն կըտեսնէ քաղաքիս կուսակալ Հալիլ փաշայէն, նմանապէս մօսիւ Պրէսսէն Գաղղիոյ հիւպատոսէն։

"Պրուսայի առևտուրը յաջող վիճակի մէջ կը գտնուի. մանաւանդ մետաքսը շատ կ'ուզուի և օգտակար գնով կը ծախուի։ Թէ՛ այստեղ և թէ՛ շրջակաները, ինչպէս են Կիւճէլիք, Կէյվէ, Իզնիք, Պազարճըգ, Ինէկէօլ, Միխալիճ, Պանտրմա և այլն, երբէք այս տարուան պէս առատ մետաքս չէր տեսնուած, և ոչ այսքան բարձր գին։ Տէմիրթէշ ըսուած մետաքսի առաջին տեսակը 275էն մինչև 300 ղուռուշի ծախուեցաւ օխան։ Կարճ սէյէ ըսուած առաջին տեսակ մետաքսը 248էն մինչև 262 ղուռուշ է. երկրորդ տեսակը՝ 230-245։ Իսկ ուրիշ տեսակները՝ ամէն տարուան սովորական գիներէն 20 և 30 ղուռուշ առ % առաւելութեամբ ծախուեցան. և այս գինները տակաւին կը շարունակուին։ Իսկ եթէ Գաղղիայէն յաջող լուր մը գալու ըլլայ, անտարակոյս ևս առաւել պիտի բարձրանան գինները. թէպէտև քիչ ապրանք մնաց այս տարուան հունձքէն։

"Շերամոյ խոզակ (գօզա) գրեթէ չմնաց երկրագործաց ձեռքը. և գտնուածը 125–130 ղուռուշ կ'արժէ քիլէն, որ բարձր գին է. Պրուսա հաստատուած մետաքս հանելու գործարանները (ֆիլաթուրա), որոնք տասնէն աւելի են, և որոց ամէնը մէկտեղ առնելով 800ի չափ ճախարակ կը դարձնեն, անդադար կը բանին, և հանած մետաքսնին ամէն շաբթու արտորնօք կը խրկեն Եւրոպա։ Սակայն այս ապրանքէն մաս մը ևս այստեղ ծախեցին, ժամանակիս պարագաներէն ստիպեալ, և օխան 356 ղուռուշի գնոյ առնող գտան, հինգնոց դրամով։

"Այս տարի գրեթէ ամենևին ձմեռ և ցուրտ չըրաւ և քաղցր օդը կը շարունակուի միշտ. Երկրագործները խիստ յաջող ժամանակ ունեցան իրենց արտերը մշակելու և սերմանելու, և հետևաբար կը յուսացուի թէ առաջակայ տարին խիստ առատ պիտի ըլլան արմտեաց և ուրիշ բերքերուն հունձքը"։

Ակնէն յունվարի 22 ամսաթուով կըգրեն մեզ.

"Յայտնի է որ այս կողմանց բնակիչները դժբաղդաբար տակաւին ռամկական տգիտութեան խաւարին մէջ կըգտնուին. և այս պատճառաւ բնութեան սպրդևած և արուեստով յառաջ եկած բարիքներէն զուրկ մնացեր են. Այսպիսի բարիքներէն մէկն է անշուշտ ծաղիկ հիւանդութենէ ազատ ըլլալու համար հնարուած պատուաստը (աշը). որուն յորդը գրեթէ անծանօթ է այս քաղաքները. քանզի 3–4 ամիսէ հետէ Խարբերդի և Արապկերի մէջ այս վտանգաւոր հիւանդութիւնը կըտիրէ, ու տասնէն մէկը կըմեռցնէ և տասնէն երեքն ալ քիչ կամ շատ վնասով կըտգեղացնէ 'ի վերայ այսր ամենայնի հոգտանող մը և ճար մը փնտռող չկայ։

"Այս օրերս Ակնայ մէջ ևս երևան ելաւ յիշեալ հիւանդութիւնը. բայց բարեբաղդութեան եղանակը բարեխառն ըլլալուն՝ այնքան վնաս մը չպատճառեց. և առայժմ միայն 4–5 մանկունք զոհ եղած են, կըլսեմք, այս ցաւալի ախտին։

"Ամէն տարի այս ժամանակներս Ակնայ մէջ չորս հինգ անգամ երեք չորս ոտքի չափ ձիւն եկած կըլլար և իրարու վրայ դիզուելով՝ ճանապարհները կըգոցուէին և շատ ալ սաստիկ ցուրտ կընէր. բայց այս տարի մինչև այս օրս ո՛չ քաղաքը և ո՛չ շրջակաները ձիւն չտեսնուեցաւ և միշտ պայծառ արեգակ և բարեխառն օդ կըվայելեմք։ Ասանց մաւշտակի դուրս կելլեն շատերը և տանը մէջ կրակ չվառուի ալ հոգ չէ։

"Այս տարուան զինուորագրութիւնը՝ ըստ սովորականին, վիճակաւ (քուրէ) կարգադրեցաւ նահանգիս մէջ և ամէնքը խիստ գոհունակութիւն ցուցուցին կայսերական այս տնօրէնութեանը։

"Ապուշախ և Կամարակապ գիւղից դպրատուները լաւ կարգադրութեամբ կը յառաջադիմեն փութաջան խնամօք անոնց բարերար հիմնադրին, յարգոյ վերատեսչին և բարենախանձ վարժապետաց. բայց տակաւին քաղաքնիս այդ ազգօգուտ և ամենահարկաւոր գործոյն ձեռք չզարկաւ, և զարնելիք ալ չունի՝ քանի որ հոգևոր Առաջնորդնիս խնամք չտանիր իւր բանաւոր հօտին ուսումնական յառաջադիմութեանը"։

Երկերկու իրար նման,
Բայց միւսերն աննըման։
1 · Կլիոնէ՝ նման սանդրի,
2 · Մելպոմէն՝ շէրեփի,
3 · Թալիա՝ աթոռի,
4 · Եւտերպէ՝ մանգաղի,
5 · Տերփսիքոր՝ բան՚լիքի,
6 · Երատէ՝ կըշիռի,
7 · Կալլիոպէ՝ զերթ մուրճի,
8 · Ուրանիա՝ եռ՚ժանի,
9 · Պօլիմնէ՝ մըկրատի.
և ամէնքս՝ մենք մեզի.

ԲԱՌԱԿՌԻՒ

Ա

1 · Ես անորոշ ընկեր մըն եմ,
2 · Որ շատ անձանց ծոցին մէջն եմ.
3 · Քեզ լաւ նայող ծնողացդ մէկն եմ.
4 · . . . . անով քեզ լաւ կըխընամեմ.
5 · Վերջին ճիթըս փոխէ հնարք եմ,
6 · Եաք մէկ մը դիր ու տիկին եմ,
7 · Ան ալ հանէ նոր բողբոջեմ,
8 · Քեզ՚ափ մ'ալ տամ ինչ հարուստ եմ.

Բ

1 · Առջիս կընայիմ՝ կենացդ վերջ կուտամ,
2 · Ետևս կըդառնամ՝ ճաշակ կըդառնամ,
3 · Չախ դիս կընայիմ դիւ թուանք կըտեսնեմ
4 · Աջ դիս կըդիմեմ՝ փախ մի կըլլամ.
Բայց երեք գիր եմ,
Տես որ չորս կ'ըլլամ.

ԲԱՆԱԿՌԻՒ

Ա

1 · Չորքոտանի
Իմ կենդանի՛,
2 · Իս ծուռ սամ՝
Պըտուղ եղայ,
3 · Ինձ մէկ մը տուր.
Ու քաղցրացուր.
4 · Եղանակին՝
Համով ուտուիմ.
5 · Կամ դիր կամ տուր.
Իս ծաղկեցուր,
6 · Մ'ի մի վերցուր.
Եւս քաղցրացուր.

Բ

1 · Թէ որ 6 եմ՝
Իս ծուռ խօսմ.
2 · Որ ձևս առնեմ՝
Անուշ ըլլայ.

Գ

1 · Փուճն է նէ՝ չես գըտնար.
Ե փուճ է մի՛ յոգնիր.
2 · Ինք մարած՝ մեռած իր,
Այս պէտք է, չես տեսնար.
3 · Չէ, փուճ չէ, մէջ տուներ,
Փողոցներ կան դըռներ.
4 · Այս պէտք չէ, ինքիրմէ՝
Կըշողայ, կըփայլէ.
Երբ արև, կամ լուսին՝
Այդ՝ գիշեր՝ երևին.
Երկուք ալ պիտի զառամ,
Արու էգ կորանգամ.
5 · Մէկը՝ պիտի ծերունի,
6 · Միւսը՝ պիտի պառաւի.
7 · Մէկ միւսն ալ խոնարհուի՝
Տես ինչեր կու լինի.
Ներկայէն ապառնի՝
Անոնց մէջ բան չունի,
Անցեալ չէ, ժուռ տալուդ՝
Դըտնես զան-երևոյթ.
8 · Հի՛, հի՛, հի՛, հա՛, հա՛, հա՛,
Մեզ ամէնքս սխալ կարդա՛,
Շատ ապրիս, գըտար հա՛.
Ութն ալ ծուռ ընթեռնուն՝
Վա՛յ, վա՛յ, վա՛յ, հա՛հ, հա՛հ, հա՛,
Դարձեալ նոյն, դարձեալ նոյն.

Դ

1 · Ա՛հ 'բարեկամ, ուրախ կեցիր.
Թէ իս կ'ուզես՝ բնաւ մի՛ տըրտմիր.
Շնորհք գըտնաս՝ ինձմով կ'ըլլաս.
Բաղձանք չուն՝ նաս՝ քեզմէ կ'ըլլաս.
2 · Վիճակս փոխես՝ վիճակդ կ'փոխուի.
Վիճակդ փոխուի մըտմըտուքի՝
Բաղձանքդ կ'փոխուի՝ տանջանքդ կ'ուն՝ նաս.
Ի՛մս վախ կ'ընես, չընես մէկ վնաս.
Մենք երեք հատ ընկեր,
Երկու մաս որ ըլլան՝
Մեկզմէկէ շա՛տ տարբեր.
Մեկզմեկու դէմ նըման.

Ե

1 · Ես երկուք եմ, մէկն ահա՛ է.
Միւսն ալ ահա՛ հանելուկն է.
3 · Երբ երկուքըս որ միացանք՝
Քեզ ասացինք թէ ա՛սն սանկ.
Կամ ան անանկ, կամ աս ասանկ,
Միշտ նոյն բանն է, երբոր խօսանք.
2 · Թափանցիկ չեմ, բայց ետ'ս նայիս՝
Դարձեալ նոյն եմ, կըտեսնես իս.
Ահա՛, ահա՛, մեզ ցուցուցին,
Գըտնելն դիւրին, հանելն հեշտին.

Զ

Լոկ մէկ տարր,

Նախընթաց թերթովնիս խոստացանք հրատարակել Ի Սկիւտարու սուրբ Խաչի դպրոցին վիճակահանութեան բաժնորդ գրուողները. ուստի մեր խոստմանը համեմատ, կրկնակի լրագրոյս միջոցաւ ծանուցանել մեր ձեռօքը տոմսակ ծախու առնողներուն անունները, որ հետևեալ յարգելի ազգայինները և տիկիններն են.

Միքայէլ Արզումանեան	տոմսակ	4
Գրիգոր Կոստանդեան	»	4
Ստեփան Սվաճեան	»	2
Յարութիւն Սվաճեան	»	2
Խաչատուր Լօթիֆեան	»	1
Կարապետ Մարգար Էքիզեան	»	1
Յօհաննէս Սուլթանեան	»	1
Յակոբ Իսրայէլեան	»	1
Հռիփսիմէ տիկին Յ. Իսրայէլեան	»	1
Պաղտասար Պալդազարեան	»	1
Մարտիրոս Պալդազարեան	»	1
Մատթէոս Հալէպլեան	»	1
Մ. Ա. Պ. Պալդազարեան	»	1
Էսպրանճէ Պ. Պալդազարեան	»	1
Եղիսաբէթ Թ. Դուրեան	»	1
Յօհաննէս տէր Կարապետեան	»	1
Վ. և Մ. տէր Կարապետեան	»	1
Սարգիս Մարութեան Բրքալաճցի	»	1
Յօհաննէս Ճէլէպեան	»	1
Մկրտիչ Զաքարեան	»	1
Վ. Ս. Թ. Յակոբեան	»	1
Ղուկաս Պ. Պալդազարեան	»	2
	տոմսակ	31

Քահանայապետական կառավարութիւնը անցեալները դաշնադրութիւն մը հաստատեց 'ի Վիէննա, Պապին նուիրակին միջոցաւ: Այս դաշնադրութեամբ Աւստրիոյ կառավարութիւնը 12 հազար հետևակ և 1400 ձիաւոր զօրք պիտի ունենայ մինչ Հռոմի տէրութեան զանազան նահանգաց մէջ 'ի պաշտպանութիւն Պապին աշխարհական իշխանութեանը: Հռոմի կառավարութիւնը յիշեալ զօրաց համար ամիսը 26,000 ֆիորին, այսինքն գրեթէ 260,000 ղուրուշ պիտի վճարէ Աւստրիոյ կայսերական գանձատան. Եթէ հանդարտութիւնը սակաւ առ սակաւ հաստատուելով՝ արժան համարուի նուազեցնել այս զօրաց թիւը, յայնժամ Պապական կառավարութիւնը՝ հազար զինուորաց համար ամիսը 3000 ֆիորին հաշուելով, ըստ այնմ պիտի նուազեցնէ իւր վճարումը: Զինուորական հիւանդանոցաց հոգաբարձութիւնը Հռոմի տեղական կառավարչաց յանձնուած է. սակայն հիւանդ զինուորաց ծախքը Աւստրիոյ տէրութեան հաշուին պիտի անցնի.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, 24 ՓԵՏՐՎԱՐԻ

Քաղաքական հասարակութիւնը մասնաւորապէս զբաղեալ է մեծահանդէս և բազմաթիւ պատգամաւորութեանը վրայ, որ ամսոյս 16ին հասաւ 'ի մայրաքաղաքս օգոստափառ Ռուսաց Կայսեր կողմանէ.

Այս տէրութեան պատերազմական շոգենաւը՝ Կրոմոնոքէց անուն Օտէսայէն գալով՝ Կոստանդնուպօլսոյ նաւահանգիստը խարսխեց կէսօրը երկու ժամ անցած, և իւր հետը բերաւ յիշեալ արտաքոյ կարգի դեսպանական ժողովը. որ հետևեալ երևելի անձինքներէ բաղկացեալ է. բարձրապատիւ Մէնչիքոֆ իշխանը՝ որ ծովային զօրութեանց պաշտօնեայ և վեհափառ Նիկողայոս Կայսեր թիկնապահն է, լիակատար իշխանութիւն ունեցող դեսպանի պաշտօնիւ եկած է այս առթիւ. վսեմափայլ մսիւ տը Կոռնիլոֆ՝ ծովակալ փոխանորդ. վսեմափայլ Նէբոկոչինսքի զօրապետը. վսեմափայլ մսիւ տը Նէսէլռոտը, որ Նէսէլռոտ կոմսին որդին է. մսիւ Գրոմֆէնդատէր, զօրապետի տեղակալ մսիւ Պուլթաքոֆը և ուրիշ պաշտօնատարներ ու երևելի անձինք, որոց ամենուն թիւը երեսուն հոգիի կըհասնի.

Փառաւոր ընդունելութիւն եղաւ ասոնց թէ Բարձրագոյն Դրան կողմանէ և թէ Ռուսաց դեսպանատան կողմանէ. ուր օթևանեցան: Եւ հասարակօրէն կըկարծուի թէ այս դեսպանական ժողովը երեք չորս ամիս պիտի մնայ 'ի Կոստանդնուպօլիս: Կըսուի թէ ասոնց ծախուցը համար՝ Ռուսաց կառավարութիւնը ամիսը 250 հազար ղուրուշ սահմաներ է.

Իզմիրի Իմբարսիալ անուն գաղղիերէն լրագրոյն հետևեալ խորհրդածութիւնը կըգրեն 'ի Պօլսոյ:

"Այս դեսպանական ժողովը, որ խիստ նշանաւոր է թէ անոր անդամոց բազմութեանը և թէ մեծաստիճան անձինքներէ բաղկացեալ ըլլալուն համար, կրնար ժողովրդեան մտքին մէջ անհանդարտութիւններ ծնանիլ. սակայն կարծեմք թէ կարողեմք ապահովցնել զհասարակութիւնը ըստ այսմ մասին. քանզի առայժմ ամենևին այնպիսի խնդիր մը չկայ Ռուսիոյ կառավարութեան և Բարձրագոյն Դրան մէջ, որ զայրացուցիչ վիճաբանութեանց առիթ մը ըլլայ: Այս դեսպանութեան երկարատև ժամանակը անգամ կապացուցանէ թէ, եթէ որոշելու խնդիրներ կան, այս որոշումը հարկաւոր եղած հաստատ մտածողութիւն և խոհեմութեամբ պիտի ըլլայ".

Կայսերական բարձր հրովարտակաւ

Բարձրապատիւ Ահմէտ Ֆեթհի փաշան՝ վաճառականութեան, երկրագործութեան և հրապարակական շինուածոց պաշտօնեայ անուանեցաւ. փոխանակ Քեամիլ փաշային, որ արդարութեան բարձրագոյն ատենին անդամ կարգեցաւ.

Եմին պէյը՝ Տրամայի տեղական կառավարիչ (գայմագամ) անուանեցաւ.

— Վսեմափայլ Ռիֆաթ փաշան՝ արտաքին գործոց պաշտօնեայ անուանեցաւ, փոխանակ Ֆուատ էֆէնտիին.

Կայսերական տարագրատան վերատեսչութիւնը՝ մեծաշուք Նաֆիզ պէյին յանձնուեցաւ.

— Փարիզոյ դեսպան տը Լավալէթ մարքէզը ամսոյս 12ին օգոստափառ Սուլթանին ներկայացաւ, որուն իւր հրաժարական ուղերթը մատուցանելով և մարդասիրական ընդունելութիւն գտնելէն ետև, երեկոյին Օքէր անուն գաղղիական շոգենաւով մեկնեցաւ Փարիզ երթալու: Վսեմափայլ տը Լավալէթ մարքէզը քիչ մը ժամանակուան համար իւր հայրենիքը կ՚երթայ. ուստի պիտի վերադառնայ իւր դեսպանական պաշտօնը վարելու: Առայժմ մսիւ Պէնէտէթթին, որ առաջին խորհրդոյ քարտուղար է, դեսպանական գործքերը պիտի կառավարէ մինչև մսիւ Պրէնիէին գալուստը. որ՝ ինչպէս յայտնի է, առժամանակեայ դեսպան անուանեցաւ Գաղղիոյ կառավարութենէն, որքան ժամանակ որ տը Լավալէթ մարքէզը Փարիզ պիտի մնայ:

— Օսմանեան կառավարութեան տնօրէնութեամբը բաժնորդական նոր դրամանոց (պանքա) մը մօտերս հաստատուելու ըլլալով, փոխանակութեանց և դրամոց գիները՝ որ չափազանց բարձրացեր էին, շուտով իջան, և կըյուսացուի թէ տակաւին իջնան պիտի: Այս դրամանոցին վերատեսչութիւնը՝ կ՚ըսուի թէ վսեմաշուք Տիւզեանց Միհրան չէլէպիին պիտի յանձնուի. որուն սեպհական յաջողակութիւնը այսպիսի գործոց մէջ և անձնական խոհեմութիւնը յայտնի է ամենուն:

— Ժուռնալ տը Քօնսթանթինօբլ օրագիրը՝ Դառատաղի պատերազմին վրայօք հետևեալ տեղեկութիւնը կըհրատարակէ.

Պէխօք, մօրուօք,
Ատենօք մէկ խուլ պառաւ՝ քա՛
Ձուլթիկ փուլթիկ մամ՚ ունէի,
Տաղփաղփուհի և կաղուհի.
Որ զինք մա՛, մա՛, միշտ, քա՛, մա՛, մա՛,
Կըկանչէի.
Վա՜յ խեղճուհի.
Այդ պէս ջլոր, ըսաւ ինծի,
Ես մա՛, մա՛, չեմ, այլ՝ եմ հանի.
Քա՛ չեմ, մա՛ չեմ, ո՛չ մա՛, մա՛, մա՛,
Այլ՝ մամ խաթուն, սէր մամ, խօսա՛.
Ես ալ տեսայ՝ որ կարճուճիկ,
Ոսկոր ու մորթ, նմանի կըծիկ.
Բակոյ կանչել, հանուկ, հանիկ.
Բայց երբեմն ուկ, և երբեմն իկ.
Այնքան ըսի, այնչափ ըսի՝
Որ օրուան հատաւ՝ խելքն է թռցուց.
Տուտիկն եղաւ միջատ պըղտի:
Աղին դարձաւ, անդին վազեց,
Մէկուկս առաւ, մէկ իքս թողուց,
Իւրքն ալ վեր թռաւ՝ բաց օդին մէջ:
Իջի՛ վար 'սի, չհաճեցաւ,
Ես ալ գըլխուն մէկ մը զարկի՝
Իր բոլոր մէկ տարիքն կորաւ,
Ինկաւ, մեռաւ, յարեաւ, փախաւ,
Փայլուն պոչով մէկ կենդանի.

ՏԱՌԱԿՈՒԻՒ

Ա

1. Ժամանակով ձեռքերս ետև՝
Կաշկանդեցին ու կապեցին.
Երբ ծունկի վրայ չոքեցուցին,
Մէկ մ՚ալ գըլխուս պինտ մը զարկին,
Ու վար նայիմ չտեսնեմ արև,
Չայնս ալ փոխեմ այնուհետև.

2. Ով ընթերցող, իս ծուռ հընչէ.
Թ՚ երես նայիս բան չ՚իմանաս՝
Մ՚ի բարկանար, ձեռս գիտէ,
Գոնէ երգէ որ իս գըտնաս:

Բ

1. Իս հընչեցին անիւք կառաց,
Հընչեցուցին ձայթիւնք չարաց.
Թէ չիմանաս բան հազարէս,
Նահանջ չեղող փետրուարէս
Երկու պէշէշն հետ չիշփոթես,

2. Նայէ անգամ մը ետևէս.
Ե, ա՛ռ, ա՛ռ, ա՛ռ, քեզ կ՚ըսեմ, ա՛ռ,
Տէ՛ս, հրամայող եմ, ո՛վ թըշուառ.

ՀՈՄԱՆՈՒՆԱԽԱՂ

Ա

Մենք բազմաթիւ, պաշտօնիս մէկ, գլուխնիս տարբեր,
Ցամաքցուցած, պիտոյ անպէտք, շինծու բանիր,
Առաջ կ՚ըլլանք երկու նիւթեր մարդ ս՚այրող,
Պատերազմի երկայն գործիք ու փախչող,
Էտք՝ փուշ, ծանուցում, պզտիկ լեռ մը, ու արտմալի,
Թըմրած, գիրուկ, ալրաք, յարդնոց և ուտելի.

Բ

1. Առ այն երկրին՝ ուր նախ մերինք բընակեցան,
2. Եւ առջի նաւ չինողին տըւէն՝ Թառին Թառան,
3. Դարձեալ անոր երրորդ զաւկին անջինջ անուան,
4. Թառին, Թառան, Թառին, Թառան, Թառին, Թառան՝
Մէկիկ մէկիկ գլուխնին կըտրէ, գիր քովէքով.
5. Ես թէ որն է այն քաջ ծառային մեր գիւղացւոց,
Որովք շինեց, մեր տեղը, մեր տունն՝ մեր մեծ նախնեաց,
Որով եղաւ և մեր պարծանքն այն բազմազով.

Գ

1. Բառ մը՝ որ նէրքին կողմէս բառերուն յարմար նշանակութիւն մ՚ունի.
2. Սփոփանք՝ ու տաճկերէն վազէ.
3. Ուտուելիք հեղանիւթ մը և չորքոտանեայ բացառական հոլովը.
4. Հրէից օրինագրին հետ՝ ջրոց յատուկ եղած ածական մը, օժանդակ բայի մը յոք. երր. դէմ մը, այբ մը և երկվայրի նման խօսք մը.
5. Չորս Աւետարանիչներէն մէկուն քով կեցող կենդանիներուն մէկ պզտիկը.
6. Սաղմոսերգուն՝ ետևէն աննուաճելի մը, և անոր ետևէն Արիստոտէլին պատուանունը.
7. Հայր Աբրահամին որդին, ու և, ու պարսկերէն և հայերէն երկու նոյն դերանուններ քովքովի դրուած ու վայրկեան մը.

ՀՈՄԱՆՈՒՆԱԿՈՒԻՒ

Ա

Առ քեզ մէկ մատիտ, քաշէ մէկ հաստ գիծ.
Պըզտիկ գիծ մըն ալ՝ կըպցուր կողթին կից.
Այս ծայրը եղաւ: Միւս ծայրն մէկ գիծէն
Կլորի պէս շինէ՝ սրածայր միւս կողմէն.
Առր նման ձևով՝ երկու հընգին չափ
Նոյն հաստութեամբը ուրիշ գիծ մ՚ըրէ.
Վար՝ իրեն առջև սուր ծայրին յարէ,
Դէմ դէմի թողգան, հոգ չէ ունենան կապ.

1. Առր վրայօք ալ՝ ուրիշ գիծ մ՚ըրէ.
Կէս մահիկեղջէր չափ հազիւ ըլլայ,
Աս ալ ըմբռնցաւ: Պառկեցուր երթայ.
Բայց երեսն 'ի վայր, աս առջի մասն է.

2. Աս ըրածներուդ բոլորին նըման՝
Զուգահեռական գըծերու վըրայ
Ուրիշ մ՚ալ շինէ, ճիշդ միևնոյն բան.
Աս ալ բոլորին՝ երրորդ մասն կ՚ըլլայ.

3. Ասոնց մէջ տեղէն վերէն դէպ 'ի վայր.
Ուրիշ գիծ մ՚ըրէ, մէկ ծայրը կորած.
Միւս ծայր՝ կէս բոլոր, մէկ կողմէն սրածայր

«Բարձրագոյն Դրան և զօրապետ Լայնինկէն կոմսին մէջ մտերս եղած կարգադրութեանը համեմատ՝ Դառատաղի գործքերը լմնցած կրնան համարուիլ, առանց վնաս մը ըլլալու Օսմանեան կայսերական կառավարութեան իրաւանցը. որ իւր հաստատուն սովորութեանը համեմատ ցանկալով ներողամիտ ըլլալ միշտ, Թողութիւն պիտի շնորհէ յիշեալ երկրին ապստամբաց»։

—Ամսոյս 22ին Սամաթիոյ սուրբ Սահակեան բարեհամբաւ վարժարանին աշակերտաց տարեկան հարցաքննութեան հանդէսը կատարեցաւ. ուր ներկայ էին ամենապատիւ սրբազան Պատրիարքը՝ հանդերձ բազմաթիւ եկեղեցականօք, վսեմափայլ Նշեմ փաշան Եգիպտոսի, Երամեան մեծապատիւ Գէորգ ամիրան, Խորասանճեան մեծապատիւ Պետրոս աղան, և ուրիշ երևելի և պատուաւոր անձինք։

Հարցաքննութեան նիւթերն էին հայկաբանութիւն, գաղղիերէն, անգղիերէն, յունարէն, աշխարհագրութիւն, Թուաբանութիւն, և երաժշտութիւն։ Աշակերտները այս ամէն գիտութեանց մէջ առհասարակ բաւականապէս յառաջացեալ էին, և իրենց եղած հարցմանցը արժանաւոր պատասխաններ տալով, գոհ ըրին զբոլոր հանդիսականները։ Տղայոց ուրուագրութեան փորձերը, նմանապէս ուրիշ գրաւոր աշխատասիրութիւններն մեծ գրասեղանի մը վրայ դրուած էին 'ի տես ամենեցուն։

Սուրբ Սահակեան դպրատունը արժանաւոր հանդիսացաւ միշտ իւր բարի համբաւոյն, զոր ստացեալ է 'ի բազմաց. հետէ և հետևաբար իրաւունք ունի անշուշտ ազգասիրաց վեհանձնական գործակցութեանը և օժանդակութեանը։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳՂԻԱ. Լոնտոն, 8–20 Փետրվարի։ Մեծին Բրիտանիոյ և Գաղղիոյ կայսերական կառավարութեան մէջ կատարեալ համաձայնութիւն և մտերիմ բարեկամութիւն կը տիրէ սաստիկ. զոր միշտ անվնաս պահելու համար՝ յիշեալ երկու մեծազօր տէրութեանց քաղաքական անձինքը ամէն կերպ հնարաւոր ջանքը 'ի գործ կը դնեն։

Օրէնսդիր ժողովը ամսոյս 10ին սկսաւ շարունակել իւր նիստերը. և այս առաջին նիստին մէջ լորտ Ճօհն Ռասէլ համառօտիւ ժողովականաց առջև դրաւ կառավարութեան բռնելու ընթացքը, և իմացուց թէ մօտ օրերս բարլամէնթին զանազան առաջարկութիւններ պիտի ընէ, որոց ամենուն նպատակը տէրութեան բարեկարգութիւնը և հասարակաց բարօրութիւնը կըվերաբերի։

Կ'ըլլայ գըլխ 'ի վար աղուոր զետեղուած։
Ասոր ալ նոյնպէս երկու հինգն չափէ՝
Ուրիշ գիծ մ'ընէ, նոյն ձևով ըլլայ,
Վար անոր առջին դէմ դէմի կենայ.
Աս ալ լմնցաւ՝ որ երկրորդ մասս է.
4. Ասոր ալ տակով՝ ուրիշ գիծ չինէ,
Վերիններուն չափ Թող չըլլայ երկար.
Մէկ ծայրը կլորած, միւս ծայր մէկ կողմէ՝
Արածայր, միւս կողմէ՝ կլորի պէս կամար։
Ասոր պէս ուրիշ մէկ հատ մը գըծէ,
Բայց դիր դէմադէմ իրար հակառակ.
Աս ալ պառկեցուր՝ բայց Թող ձան չընէ,
Կամ գոնէ Թող, որ երգէ անուշակ։
Աս՝ չորրորդ մասս է, ու վերջին ճարս է,
Կենացս պատճառ է, սրտիս Թարգմանն է,
Ընկերօջս հայլին, սիրոյս բանալին,
Եւ բոլոր ցաւոցս՝ միջոց սփոփելին.
Ասոնց բոլորին՝ շըրջանակ մ'ընես,
Եւ այս ըսածներս աղուոր զետեղես՝
Զորս Մասերս մէկէն՝ ինչ արդեօք կ'ըլլայ.
—Ասուած է լիբրև Ադամ կամ Եւա։

Բ.(1)

Սուղ ինչքով զարդարած,
Մեծ պատով միշտ պատած,
Մեծ, ցած, փոքր, հաճ՝ սակով,
Կ'առնուի գին 'նելով։

Ա. Կ. Ա.

(1) Ինչպէս որ սոյդէն խոստացած էինք, ասոնց բոլորը մէկէն առաջին լուծողներէն միայն մէկուն չորս տեսակ ընդարձակ բառարաններ անգղ. գաղ. հայե. և տաճ. պիտի տրուի։

Ազգային պատգամաւորաց ժողովյն մէջ, որ 'ի 11 փետրվարի ըստ նոր տումարի, արտաքին գործոց պաշտօնեայ լորտ Ճօհն Ռասէլը՝ պատասխանելով Տիւտլէյ–Սթիւարթ լորտին մէկ հարցմանը, ըսաւ թէ՝ այս օրերս տեսութիւն ըրեր է լորտ Սթրէթֆորտ տը Ռէտքլիֆին (Քէննինկ) հետ, և հետևաբար կրնայ ապահովցնել զժողովը, թէ յիշեալ ազնուական Լորտը անմիջապէս Կոստանդնուպոլիս պիտի երթայ իւր դեսպանական պաշտօնը վարելու։

Պաշտօնական օրագիրը զանազան փոփոխութիւններ կը հրատարակէ քանի մը հիւպատոսարանաց և դեսպանատանց պաշտօնատարաց մէջ։ Միստր Պիւքէնէնը, որ Անգղիոյ դեսպան էր 'ի Հելուետիա, նոյն պաշտօնիւ Տանիմարգա պիտի երթայ և միստր Մուրրէյը, որ ընդհանուր հիւպատոս էր Եգիպտոսի մէջ, դեսպանական պաշտօնիւ Հելուետիա պիտի երթայ։

ԼՈՆՏՈՆ, 14–26 Փետրվարի։ Ինչպէս որ յառաջագոյն կը գրուցուէր, արտաքին գործոց պաշտօնը՝ վեհափառ Թագուհւոյն հրամանաւը յանձնուեցաւ Գլէրընտըն կոմսին՝ լորտ Ճօհն Ռասէլին տեղը. որ պիտի շարունակէ միշտ մասնակից ըլլալու պաշտօնէից ժողովյն. և իւր գործը պիտի ըլլայ կարգադրել հասարակաց խորհրդանոցին վիճաբանութիւնները։

ԳԱՂՂԻԱ. Փարիզ, 14–26 Փետրվարի. Ամսոյս 2–14ին ծերակուտին անդամները, օրէնսդիր ժողովյն անդամները, նմանապէս տէրութեան խորհրդոյն անդամները գումարուեցան Դուլէրիի պալատը՝ լսելու համար կայսերական գահախօսութիւնը, որով Նաբօլէօն Գ. պիտի բանար 1853 ամին օրէնսդիր ժողովյն նիստը. Այս հանդէսին ներկայ էր նաև կայսրուհին. իսկ Կայսրը՝ իրեն համար պատրաստեալ գահուն վրայ նստելով, համառօտ և ազդու ատենաբանութիւն մը ըրաւ. որ խիստ հաճութեամբ և ծափահարութեամբ ընդունուեցաւ բոլոր հանդիսականներէն։ Այս գահախօսութիւնը լմննալէն ետև՝ ծերակուտին և օրէնսդիր ժողովյն անդամները երդում ըրին հաւատարիմ մնալու միշտ Կայսեր։

Ծերակուտին նախագահ մսիւ Դրօբլոն, իւր այս բարձր պաշտօնին աթոռը նստելու ժամանակը ատենախօսութիւն մը ըրաւ, որուն մէջ հետևեալ յօդուածը նշանակութեան արժանի համարուեցաւ քաղաքական անձանց առջև։

«Եւրոպան պէտք է իմանալ թէ Կայսրութիւնը չխմբեց մեր երկրին մէջ ապստամբութեան վառարանը, որ արծարծէ զայն Գաղղիայէն դուրս զինուորական փառաց սուտ անուան ներքև, միտք ունենալով պատերազմներ յարուցանել առանց իրաւանց, առանց արդարութեան և օգտի»։

Կայսերական հրովարտակաւ մսիւ տը Լագուր, որ լիակատար իշխանութիւն ունեցող դեսպան էր 'ի Վիէննա, Գաղղիոյ դեսպան անուանեցաւ 'ի Կոստանդնուպոլիս, փոխանակ մսիւ տը Լավալէթ մարքէզին, որ իւր խնդրոյն համեմատ Գաղղիա կը վերադառնայ։ Ուրիշ հրովարտակաւ մը, մսիւ տը Պուրքընէյ սեպուհը՝ դեսպան կարգեցաւ 'ի Վիէննա։

Փարիզի գերապատիւ Արքեպիսկոպոսը յատուկ հրամանագրով մը դատապարտեց Իւնիվէր անուն կրօնական օրագիրը. արգիլելով իւր վիճակին մէջ եղած ամէն եկեղեցականաց, որ ձեռքերնին չառնուն և չկարդան յիշեալ օրագիրը։

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԼՈՒՐՔ

Զմիւռնիա, 27 Փետրվարի.

Երէկ Օսմանեան պատերազմական շոգենաւով հասաւ Իզմիր, նահանգիս ընդհանուր կուսակալ բարձրապատիւ Ալի փաշան. որուն գալուստեանը ակնկառոյց կը մնար բոլոր հասարակութիւնը։ Շոգենաւը հասնելուն պէս, ողջունեց զքաղաքը 21 Թնդանօթ արձակելով, որուն անմիջապէս պատասխանեցին քաղաքիս ամրոցներէն. Իզմիրի քաղաքական և զինուորական պաշտօնատարները, նմանապէս հպատակ ազգաց հոգևոր առաջնորդները և գլխաւորները, այլև բոլոր հիւպատոսարանաց առաջին Թարգմանները փութացան այցելութեան երթալու Նորին Բարձրութեանը, որուն իրենց ակնածական յարգանքը մատուցանելով՝ անոր բարեբաղդ գալուստը շնորհաւորեցին։

Երբէք ընդհանուր կուսակալ մը չէր եկած Իզմիր, որուն մարդասիրական բնաւորութեանց և քաղաքական տաղանդէն արժանաւոր համբաւը այսպիսի ընդհանուր կերպիւ մը իրմէ առաջ հասած ըլլար. ուստի հասարակութեան սրտին ուրախութիւնն ևս կատարելապէս ընդհանուր է. որ արժանի եղաւ այսպիսի կենցաղագէտ և վեհանձն կուսակալ մը ունենալու. որուն բարենախանձ խնամքը քաջայոյս եմք, թէ վեհափառ Կայսեր մարդասիրական դիտաւորութիւնները ըստ ամենայն մասին 'ի գործ պիտի դրուին 'ի պարծանս օսմանեան մեծազօր տէրութեան և 'ի բարօրութիւն բոլոր բնակչաց նահանգիս։

—Կոստանդնուպոլսոյ Գաղղիոյ դեսպան տը Լավալէթ մարքէզը՝ ընկերութեամբ քանի մը գլխաւոր պաշտօնատարաց դեսպանատան, ամսոյս 16ին հասաւ Իզմիր Օղէրէ շոգենաւով. և նոյն օրը երեկոյին շարունակեց իւր ճանապարհորդութիւնը Փարիզ երթալու։

—Հոլանտիոյ տէրութեան Ֆռէկաթը Տէնէբանէ անուն անցեալ կիրակի առաւօտուն մեկնեցաւ Կոստանդնուպոլիս երթալու. ուր 8–10 օր պիտի մնայ և անկէց Եգիպտոս պիտի երթայ։

— Չորեքշաբթի օրը չարագործ մը բերին Ուրլայէն. որուն համար կ'ըսուի թէ Բօքլուճա գեղին մօտ Բոլիքարբօ Պարին կողոպտող գողերէն է։

—Նոյն օրը յոյն չարագործ մը դէմ դնելով պահապան զինուորի մը, այս վերջինը՝ իւր ընդունած տեղեկութեանցը համեմատ, ատրճանակը վրան պարպելով՝ սպաննեց զնա։

— Փետրվարի 13ին ուրբաթ գիշերը հրկիզութիւն մը պատահեր է 'ի Մանիսա Արապլար մահալէսի ըսուած օսմանեան Թաղը, և ըստ որում խիստ սաստիկ հովկայ եղեր, հասարակութիւնը մեծ երկիւղ ունեցեր է որ չըլլայ թէ կրակը մէկէնիմէկ տարածի և մեծամեծ վնասներ հասցնէ. Սակայն յիշեալ քաղաքին տեղական կառավարիչ վսեմափայլ Սատըք պէյը անմիջապէս հրկիզութեան տեղը հասնելով և ամէն կերպ միջոցները՝ առանց ժամանակ անցնելու 'ի գործ դնելով յաջողեր է բարեբաղդաբար շուտով նուաճելու կրակին բռնութիւնը։

—Կոստանդնուպոլսէն կըգրեն, թէ գերապատիւ տէր Բարսեղ քահանայն, Յունաց պատրիարքին հրամանաւ մետրապօլիտ կարգեցաւ Իզմիրի վիճակին, փոխանակ հանգուցեալ տէր Անթիմոս եպիսկոպոսին։

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ԼՈՒՐՔ

Զմիւռնիա, 27 Փետրվարի.

Թէպէտև Չինաստանի լուրերը աննպաստ էին աֆիոնին համար, 'ի վերայ այսր ամենայնի անցեալ շաբաթու և այս շաբաթու մինչև $105^1/_2$ ղրշ ծախուեցաւ չէքին. սակայն վերջին վաճառումը 100 ղրշի եղաւ։ Տորոնին արժէքը 255–285 ղրշ է ըստ տեսակին. Մուսուլի չիբանուած գխտորը (մազը) 630 ղուռուշի ծախուեցաւ կենդինարը. Բումէլիի մետաքսը 157 ղուռուշի վաճառեցաւ օխան. Փոչէօ ըսուած քիթրէին օխան 26–28 ղուռուշ կարժէ. Ֆէօէ ըսուած տեսակը՝ 24 ղրշ է. իսկ հասարակ տեսակը 13 ղրշի կը ծախուի. Բամպակը ըստ տեսակին կարժէ 250–270 ղրշ կենդինարը. Չէթին այս օրուան արժէքը 285–290 ղրշ է։ Պատուական ցորենը կուգուի միշտ Ռուսիոյ աղէկ տեսակը՝ 23–$23^1/_2$ ղրշ կարժէ քիլէն. Անատոլուինը՝ 23 ղրշ. Բումէլիի վար տեսակը 20, իսկ Ասալիայի ցորենը 20–$20^1/_2$ կըծախուի։ Գարիին գինը իջնալու վրայ է. և առայժմ $7^1/_2$–$8^1/_2$ ղրշ կարժէ քիլէն։

Ընկալուք դրամափոխութեան.

Հինգնոց դրամով վճարելի.

Լոնտոն	113
Մարսիլիա	180
Թրիեստ	408

Հրատարակիչ և տէր լրագրոյս.
Ղուկաս Գ. Պալտազարեան.

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԱՐՇԱԼՈՅՍՈՅ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ